

ОД СЕДНИЦАТА НА СОВЕТОТ ЗА СОЦИЈАЛНА СИГУРНОСТ ПРИ МТСП

Континуирана активност и грижа за пензионерите

Според извештајот за работа за 2017 година на Сојузот на здруженијата на пензионери на Македонија и неговите работни тела, на седницата на Собранието на Сојузот (16 март 2018 година), посебно внимание беше посветено на темата здравствено осигурување, односно здравствената заштита на корисниците на пензија. Членовите на Собранието беа информирани дека за унапредување на здравствената заштита се покренати повеќе проекти од страна на СЗПМ. На членовите на Собранието на СЗПМ им беше ветено дека ќе се побара одговор од надлежните за достигнатото ниво на решавање на овие прашања.

На наше задоволство, на 4 април 2018 година се одржа Совет за социјална сигурност (тело кое работи во рамките на Министерството за труд и социјална политика), а во надлежност

се исклучиво прашања кои се однесуваат на корисниците на пензија. На седницата присуствуваа министерката за труд и социјална политика Мила Царовска и министерот за здравство, доц. д-р Венко Филипче. Предмет на седницата беше достигнатото ниво на решавање на пензионерските барања за покачување на границата за ослободување од партиципација за болничко лекување на пензионери со пензија од 12.600 на 15.600 денари, отворање на геронтолошки одделенија во рамките на општите болници, проектот „Ново пакување на лекови“, проширување на позитивната листа на лекови како и подобрување на застапеноста на теренските доктори и аптеки во руралните средини.

Во однос на барањето за покачување на лимитот за ослободување на пензионерите од болничка партиципација,

министерот доц. д-р Венко Филипче информираше дека овој проект повлекува фискални импликации и е потребно да се направат детални анализи во согласност со трошоците на живот. Досега, според утврдената анализа, ослободувањето од болничка партиципација би се однесувало за пензионери чија пензија изнесува до 13.900 денари. Се очекува овој проект да се реализира во втората половина од 2018 година.

Во однос на проектот за неискористениот простор во општите болници, во геронтолошките одделенија, министерот ни даде информација дека веќе се подготвува детална анализа за неискористениот простор во општите болници како и за невработените медицински лица кои би се вработеле во геронтолошките одделенија. Истовремено, тој истакна дека се предвидува и американски модел за обука на кадар кој

би давал „прва помош“ во овие одделенија. Се очекува Министерството за здравство и Министерството за труд и социјална политика да имаат реална слика за состојбата на овие простори и начинот на нивна искористеност.

По прашањето за проектот „Ново пакување на лекови“, министерот доц. д-р Венко Филипче истакна дека за пакувањето на лекови и терапијата за хронично болни пациенти и оние кои патуваат во странство е подготвена нова методологија која нема да овозможи создавање на домашна аптека. Исто така, на прашање на член во советот од СЗПМ за проширување на позитивната листа на лекови, министерот одговори дека се работи на проширување на листата на нови лекови со цел олеснување на постапката за набавка од страна на граѓаните.

За работата на теренските лекари

и амбуланти во руралните средини беше истакнато дека и покрај стимулативните мерки за теренските тимови, интересот е слаб, но се работи на зголемување на активност за поширока покриеност во руралните средини.

На крајот, министерот за здравство и министерката за труд и социјална политика ветива дека и понатаму во фокусот се пензионерите и решавањето на сите прашања за унапредување на здравствената и социјалната сигурност на пензионерите за безбеден и достоинствен живот.

Членовите на Советот за социјална сигурност ќе продолжат и понатаму упорно да се борат за правата на пензионерите, за реализација на досегашните проекти и покренување на нови, како континуирана активност и одговорност пред органите на СЗПМ.

Станка Трајкова

ЗП-ТЕТОВО

Мултиетничките средби на пензионерите - порака за младите генерации

Од исто место да се слушаат песни на јазиците и традициите на сите националности во Македонија и во исто оро, рака за рака, еден до друг, да се најдат во шаренило не само мажи и жени, туку и од сите националности, беше вистинската слика за мултиетничката средба на пензионерите што на 20 април 2018 година се одржа во Тетово.

Овој град, но и целиот регион, го карактеризира токму ваквата разновидност, квалитети што во минатото имало обиди да се нарушат, но секогаш победувале човекот и човечноста. Можеби и затоа од исказите на сите треба да се извлечат пораките, или како што вели градоначалничката на Тетово, Телуа Арифи: „Сите ве гледам како мои родители“, а пак Драги Аргировски, претседателот на СЗПМ, вели: „Присуство на луѓе со карактер и желба за заеднички живот и пренесување на таа атмосфера на помладите генерации“.

Овде во Тетово, во салата на ресторанот „Арена“, се слушаа песни за Битола, за Тетово, песната „Делете ја, парчете ја“, за печалбарството и многу други на македонски,

или „Криси пушка“, „Асан-ага“ и уште многу други карактеристични за албанската култура и мелоси, како и песни и ора од просторот на некогашна Југославија, па и целиот Балкан. Можеби врв на сето тоа беше кога од едно грло на пензионерката од Гостивар, Елена Јаќимовска, ја слушнавме „Еден е Господ - еден е Алах“ како целина на една песна, како химна и потврда на соживотот на сите кои живеат на овие простори.

По слободен избор, разговаравме со двајца учесници на средбата. Петар Захаријев, претседател на ЗП-Неготино, ни рече дека досега учествувал на сите овие средби и секогаш се стекнувал со нови познанства и пријателства.

„Вакви или слични средби се одржуваат и во други региони на Македонија, но оваа во Тетово навистина е за пример. Чест ми е што сум нејзин учесник и што средбата ми е се подрага“.

Панде Чочковски од Здружението на воените пензионери со одушевување зборуваше за средбата.

„Вакви манифестации треба да се

одржуваат се повеќе во Македонија, а ние од третата доба да ги пренесеме нашата монолитност и богатство од заедничкиот живот на помладите. Нема поголемо богатство од сето она што овде се пренесува на најразлични јазици и во заеднички настап. Овде сите пензионери сме еднакви и на ист заеднички јазик се веселиме и се радуваме што сме заедно“.

За прв пат, на оваа седма по ред мултиетничка средба, се најдоа и пензионери од соседно Косово. Тоа беше знак дека средбата полека, но сигурно ќе ги освојува балканските простори и ќе претставува пример за заеднички живот и меѓусебна доверба и надвор од границите на нашата земја.

„Со ЗП-Тетово потпишавме меморандум за соработка, а тоа ќе значи и

меѓусебно зближување на пензионерите од Македонија и од Косово. Нашето присуство на оваа средба е почеток на ново заедничко дејствување и натамошна соработка во интерес на пензионерите на двете здруженија“, истакна Мустафа Рушити (Обилиќ).

„Шара не не разделува, туку не зближува. Лесно ќе ја преминуваме за да бидеме заедно, да другаруваме и да ја збогатуваме содржината на нашите пензионерски денови, на нашиот живот во третата доба. Прв пат сум на ваква средба и со голема радост ја доживувам. Ќе ги пренесеме овие искуства и кај нас“, вели Муса Јорганџиу (Призрен).

Дека македонските пензионери даваат свој придонес во заедничкиот живот на Балканот, Драги Аргировски,

претседател на СЗПМ, го илустрираше со нивното учество на Меѓународниот фестивал за трета животна доба во Љубљана, Република Словенија. Тој се надева дека и овде во Тетово, еден ден ќе се одржуваат средби на пензионери од целиот Балкан.

Шабан Азизи, претседател на ЗП-Тетово, во разговорот ни рече дека ќе ја прошири смислата на екскурзиите во соседството, и пензионерите од здружението ќе одат и подалеку, а не само како што е сега случај, во Србија, Бугарија и во Албанија.

„Драго ми е што токму во Тетово е зародишот за ваква соработка на луѓето од третата доба во нашата земја. Тоа ме прави горд и ми носи радост“, го искажа своето задоволство Азизи.

Гојко Ефтоски

ШЕСНАЕСЕТТИ РЕГИОНАЛНИ РЕВИИ НА ПЕСНИ, МУЗИКА И ИГРИ

Пензионерски културни дружења во 4 региони

Шеснаесеттите регионални фолклорни ревији се одржаа во осум регионални центри, а домаќини на истите беа здруженијата на пензионери од: Македонска Каменица, Ѓорче Петров, Кисела Вода, Чаир, Радовиш и Конче, Гевгелија, Крушево и Македонски Брод. Од 50-те здруженија на пензионери-учесници во ревијата, и оваа година најдобрите претставници ќе ги застапуваат своите здруженија на Републичката фолклорна средба што ќе се одржи на 5 јуни 2018 година во Домот на АРМ во Скопје.

Честа прв да ги отвори ревиите на 20-ти април 2018 година, во Домот на АРМ во Скопје, му припадна на ЗП-Чаир, домаќин на четвртиот регион во кој настапија ЗП-Куманово, ЗП-Солидарност-Аеродром, ЗП-Крива Паланка, ЗП-Центар, ЗП-Кратово и здружението-домаќин. На присутните гости и учесници на ревијата, прв им посака добредојде претседателот на ЗП-Чаир, Ментор Коку. Тој ги поздрави присутните на македонски и на албански јазик искажувајќи задоволство и благодарност до СЗПМ за укажаната доверба нивното здружение да биде домаќин на оваа регионална ревија. Во поздравното обраќање на македонски и на албански јазик, градоначалникот на општината Чаир, Висар Ганиу, им оддаде признание на пензионерите за нивните активности.

Не само јас, туку и другите градоначалници треба да инвестираме во вашите активности, бидејќи тие се патоказ како треба да работиме и како треба да се движиме и ние во иднина - истакна Ганиу.

На присутните им се обрати и Станка Трајкова, секретарка на ИО на СЗПМ, која, меѓу другото, истакна дека регионалните ревији имаат 16-годишна традиција и нивното одржување претставува значаен придонес на пензионерите, верните чувари на изворниот фолклор на регионот што го претставува здружението. Настапот на учесниците започна со пензионерите од ЗП-Солидарност-Аеродром со сплет народни ора, а потоа настапија ЗП-Кратово со староградски македонски песни, ЗП-Центар со хорски песни, ЗП-Куманово со солажна програма, ЗП-Крива Паланка со песни и ора како и домаќинот со своите изведби на македонски и на албански јазик. На крајот беа поделени благодарници за учеството на ревијата.

На 28 април 2018 година, во Македонски Брод се одржа 16-та ревија на песни, музика и игри на здруженијата од 8-от регион: Македонски Брод, Кичево, Гостивар, Струга, Охрид и Дебрца и Дебар и Центар Жупа. Ревијата започна со свечено дефиле низ градот низ кој со музика и

игри учесниците ја најавија оваа културна манифестација на пензионерите во Порече. Добредојде и пријатен престој во градот прв им посака претседателот на здружението-домаќин, Илија Лазески. Во своето поздравно обраќање во името на Сојузот, потпретседателот на ИО на СЗПМ, Салтир Каровски, го истакна значењето на ревиите во зачувувањето и негувањето на културното богатство и традициите, коешто Министерството за култура го препозна и овој проект го поддржа како манифестација од национален интерес. Исто така, тој го нагласи мултиетничкиот карактер на ревиите.

Ние како општина, несебично, во рамките на нашите можности, сакаме да ги помогнеме сите активности на нашите највозрасни граѓани. Токму на тој план изминатата недела потпишавме договор со ЗП-Македонски Брод со кој им отстапавме деловен простор без надоместок, во селото Самоков, за нивните потреби - истакна градоначалникот на Македонски Брод, Живко Силјаноски, во своето обраќање.

Пред публиката во Домот на културата, со препознатливата песна „Убаво си Порече“, домаќините ја отворија

ревијата, а потоа се заредија настапите на солисти, дуетите и групите пејачи. Пријатни милосвучни акорди зазвучија и од другите учесници кои во најдобро светло ги претставија своите здруженија и за тоа добија благодарници за учество на ревијата.

На 5 мај 2018 година се одржа регионална ревија на здруженијата од шестиот регион на која настапија здруженијата од Велес, Неготино, Богданци, Кавадарци, Валандово, Демир Капија и градот-домаќин Гевгелија. Во салата на Домот на културата, градот на калинките и убавите цвеќиња, најпрво домаќините пензионери ја испеаја песната „Гевгелија цветна градина“. Прв присутните ги поздрави Драги Дилберов, секретарот на ЗП-Гевгелија.

Добро дојдовте на овој за нас пензионерите многу значаен културен настан. Оваа ревија на песни, музика и игри го афирмира изворното творештво на здруженијата од овој регион, воопшто нашиот македонски културен идентитет. Бидејќи ревијата има ревијален, но и еден вид натпреварувачки карактер, за Републичката ревија на 5 јуни нека бидат одбранни најподготвените - нагласи Дилберов.

Заради службено отсуство на градоначалникот, м-р Сашо Поцков, присутните ги поздрави членот на советот на општината, Тоше Ристов.

Успешен настап на здруженијата од овој регион им посака и потпретседателот на ИО на СЗПМ, Салтир Каровски, кој го истакна значењето на овие ревији за зачувување на нашето културно богатство, но и за дружење и активно стареење на луѓето од третата доба и прогласи дека ревијата може да започне. Настапот на сите здруженија беше главно со песни испеани од пејачки групи во пријатна на народни инструменти. Единствено покрај пејачкиот состав, кавадарчани изиграа две убави ора облечени во градска облека од егејскиот крај. Се разбира, на крајот сите здруженија добија благодарници за учество.

На 8 мај 2018 година, во Домот на АРМ во Скопје се претставија здруженијата од осмиот регион: ЗП-Воени пензионери, ЗП-Ѓази Баба, ЗП-Сарај, ЗП-ОВР на РМ, ЗП-Илинден и ЗП-Кисела Вода, кое ја доби довербата на СЗПМ да биде и домаќин на 16-та регионална ревија. Прв на присутните им се обрати претседателот на ИО на ЗП-Кисела Вода, Благоје Арсиќ,

посакувајќи им на сите присутни убаво расположение, а на игроорците и пејачите успешен настап и можност да настапат на завршната фолклорна ревија на 5 јуни во истата сала. Пред присутните поздравно обраќање имаше и градоначалникот на општината Кисела Вода, Филип Темелковски, кој им посака на пензионерите уште многу вакви манифестации и дружења.

Во името на СЗПМ се обрати Станка Трајкова, секретарка на ИО на СЗПМ, која, меѓу другото, истакна дека има чест и задоволство да ги поздрави присутните на оваа културна манифестација со мултиетнички карактер, да им посака да се претстават во најубаво светло и на орото и во песната, и ја прогласи регионалната ревија за отворена. Потоа се заредија песни и ора. Овие 6 здруженија, кои иако егзистираат во главниот град на нашата земја, се претставија речиси сите облечени во разнобојни носии. Играа и пеја придружувани од народните инструменти во ритамот на тапанот, заборавајќи на годините, здравствените состојби и проблемите, правејќи ја ревијата празник за душата. На крајот добија благодарници за учество.

М.Д. и К.СА

ЗП-КОЧАНИ

Меѓународна соработка со пензионери од Србија

Во рамките на Програмата за меѓународна соработка на Здружението на пензионери на Кочани, на 8 мај 2018 година, во просториите на кочанското здружение се одржа првата средба на делегации на пензионери од ЗП-Кочани и од ЗП-Лесковац, Република Србија.

Средбата е резултат на интересот на овие две здруженија за меѓусебна соработка договорена минатата година во Кавадарци.

- Посебно задоволство ми претставува што во име на кочанските пензионери денеска ја примив делегацијата од ЗП-Лесковац, Република Србија, со која разговаравме за состојбата на пензионерите во овие два града, како и за можноста соработката да ја продлабочиме низ заеднички контакти,

посети, екскурзии и слично. Ова е прва меѓународна соработка на ЗП-Кочани, која се остварува со пензионерското здружение од странство - ни изјави Ѓорѓи Серафимов, претседател на ЗП-Кочани.

За Братислав Здравковиќ, претседател на ЗП-Лесковац, средбата во Кочани е можност повеќе да се воспостават нови пријателства, нова соработка и гостувања на пензионерите од Лесковац во Кочани на манифестации што ги има во овој град. Гостите од Лесковац беа примени и од страна на градоначалникот на општината Кочани, Николчо Илиев, кој ја истакна соработката на општината со ЗП-Кочани.

- Нашата соработка продолжува и понатаму и ние како општина ќе ги по-

дредуваме сите активности на кочанските пензионери, како и овие за меѓународна соработка - истакна градоначалникот Илиев.

Тој пред гостите од Лесковац ја презентира и стратегијата на општината за изградба на дом за стари лица во Кочани, за источниот регион, за што општината ги прави сите напори истот тој да почне да се гради.

Гостите од Лесковац го разгледаа градот, а се запознаа и со убавините на езерото Гратче крај Кочани. На средбата во Кочани беше договорено првата наредна средба да се одржи во јуни во Лесковац, на меѓународниот фолклорен фестивал чиј домаќин е здружението на пензионери од овој град

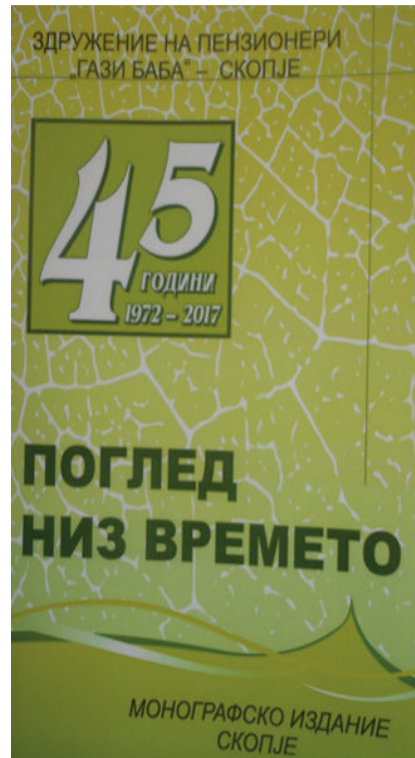
К.Герасимов

ПРОМОЦИЈА НА МОНОГРАФИЈАТА НА ЗП-ГАЗИ БАБА „ПОГЛЕД НИЗ ВРЕМЕТО“

Плодна неколкудецениска дејност

Деновиве во Скопје се одржа промоција на монографијата „Поглед низ времето“, која ја содржи историската приказна за формирањето и целокупните активности на ЗП-Гази Баба во изминатите 45 години. Автор е познатиот новинар и публицист Васил Пачемски. Свечениот настан беше отворен со нивната пензионерска химна, а потоа на многубројните гости и членови на ова здружение им се обратија промоторите, домаќините и гостите.

Главен промотор беше професор д-р Васил Дрвошанов кој, меѓу другото, истакна дека авторот на монографијата ја проследил дејноста на здружението, водејќи сметка за неговите главни координати, односно за примарните цели на организацијата и на телата на здружението. Целата монографија е проткаена со прецизни податоци во врска со организациската структура на здружението. Сите свои нотирања авторот ги поткрепува со наведување на имиња на личности и со бележење факти за значајни настани од активностите на здружението на регионален, државен и на меѓународен план.

Имајќи го предвид фактот што во составот на ова здружение влегува пензионерската популација од актуелните општини Гази Баба, Петровец и Арачиново, помеѓу другото мошне е важно да се истакне и аналитичката констатација во написот на претседателот на

СЗПМ, Драги Аргировски, во кој забележува дека ЗП-Гази Баба со спектарот на своите успешни активности, во изминатите 45 години, создало добра основа за натамошен развој на сите активности и програмски задачи, негувајќи ги и ширејќи ги принципите на меѓугенерациска соработка, солидарност и соживот - истакна Дрвошанов.

Свое видување на монографијата изнесе и Магдалена Спировска, претседателка на комисијата за културно-забавен живот при ЗП-Гази Баба.

Одлика на оваа монографија е што е пишувана одмерено, па секој член може да го согледа временскиот развој. Монографијата е документ за едно време, за безбројните активности на здружението – истакна Спировска.

Претседателот на ЗП-Гази Баба, Ѓорге Андонов, на свечената промоција на монографијата потсети дека здружението од почетокот до денес е во постојан подем и пораст.

Тоа се должи, пред се, на еден од мотивите кој ни води напред, а тоа е што секојпат се споредуваме со подобрите, а не со послабите. Само така здружението стигна дотаму да предничи како едно од водечките, најдобрите и најголемите здруженија во рамките на Сојузот – вели Андонов.

Свеченоста ја увеличија и повеќе гости што го поздравуваа излегувањето од печат на овој значаен документ.

Секретарката на ИО на СЗПМ, Станка Трајкова, честитајќи им на домаќините и на авторот, потсети дека монографијата е обемен и значаен документ кој опфаќа долг период исполнет со активности и макотрпна работа и е за секаква почит. И затоа „Не случајно се вели дека зборовите летаат, а пишаното останува“.

Крсте Спасески, од ЗП-Охрид и Дебрца се придружи кон честитките и од сопственото искуство потсети дека многу е тешко да се подготви вакво значајно дело.

Калина Сливовска-Андонова, главна и одговорна уредничка на весникот „Пензионер плус“ и претседателка на комисијата за информирање на СЗПМ, честитајќи му на здружението за оваа монографија нагласи дека е добро што се отпечати оваа монографија, бидејќи таа е важен документ и еден вид прирачник кој дава насоки како треба активно да се работи и во пензионерските години.

Пред пензионерите на промоцијата се обрати и авторот на монографијата, Васил Пачемски.

За секој автор е чест да работи на вакво дело, но и голема одговорност. Недостигот од документирани податоци беше најголемиот проблем, но со трпелива и упорна работа, со истражување, се се совладува - истакна Пачемски.

Цветанка Илиева

РАЗГОВОР СО ТОМЕ ХРИСТОСКИ ГРАДОНАЧАЛНИК НА КРУШЕВО

Без повозрасните не можеме да го изодиме патот до успехот

Почитуван градоначалник, според Вашето мислење каква е соработката помеѓу локалната самоуправа и здружението на пензионери од Крушево? Застапени ли се пензионерите во организацијата на општината?

Контактите и соработката со здружението на пензионерите континуирано се присутни од моето доаѓање на оваа функција. И во овој краток период имавме неколку средби со раководството на здружението. Општината Крушево има потпишано спогодба за соработка со здружението на пензионери во која се предвидени непосредни соработки во повеќе области, особено во области кои се од интерес за пензионерите. Јас ќе се трудам, за време на мојот мандат, соработката да биде многу подобра и посодржајна, а здружението на пензионерите да си го најде вистинското место во сите области на општественото организирање во општината. Пензионерите ќе бидат поканети на состаноците на советот на општината, особено кога ќе се расправа за прашања од интерес на пензионерите. Во повозрасните мои сограѓани и во пензионерите гледаме партнер и работиме да прикажеме инклузивност за сите чинители, вклучително и сите оние повозрасни кои изразуваат желба за придонес.

Дали во Вашата програма имате проекти поврзани со највозрасната популација?

Уште во предизборниот период се заложив да работиме со и за сите групи граѓани, почнувајќи од најмладите до највозрасните. За почеток, ги поддржуваме активностите на ЗП-Крушево, а во иднина, во координација со здружението, ќе работиме на создавање на подобри услови за живот на највозрасната популација за достоинствено, квалитетно и активно стареење. Ова во толку повеќе што знаеме дека во општината, а особено во градот, над 30 отсто од жителите се стари лица и тој број од година на година, за жал, се зголемува, бидејќи младите го напуштат градот барајќи подобра егзистенција. Од овие причини, мој стремеж како градоначалник на општината, заедно со здружението, е да изнајдеме можности за изградба на старечки дом во Крушево, со што ќе се реши проблемот на сместување на најстарата популација, особено на болните и осамени лица.

Како прв човек на Крушево, какви се Вашите идни планови и како ја гледате општината во наредните години?

Локалната самоуправа и јас како градоначалник активно работиме на овозможување услови за достоинствен живот на граѓаните и претворање на Крушево во туристичка дестинација од светски рамки и тоа за сите 4 сезони. Во градот и во населените места моите сограѓани се соочуваат со егзистенцијални проблеми, а во тоа спаѓаат и повозрасните жители. Во моментот активно работиме на над 50 проекти кои во наредните неколку години треба да го трансформираат Крушево и тие проекти вклучуваат изградба и реконструкција на патишта, канализации, резервоари за вода, вложување во образованието и активна работа на туризмот и параглајдерството како еден од главните адути на Крушево. Ќе се обидеме Крушево да го направиме поубаво за крушевчани, а уште поубаво за оние кои сакаат да го посетат.

На крај би Ве прашал, која е Вашата порака до сегашните и идните пензионери?

Сакам да им порачам на сегашните и идните пензионери и воопшто на повозрасните лица, активно да се вклучат во нашата работа, затоа што нам како помлади ни се потребни нивните искуства, мудрост и знаење. Секогаш се става фокусот на младите, но без повозрасните ние не можеме да го изодиме патот до успехот. Затоа, им порачувам на сите сегашни и идни пензионери дека сме отворени и сакаме да чуеме што имаат да кажат за да го направиме Крушево поубаво место за живеење. Заедно.

Глигор Ангелески

ПЕНЗИОНЕРКАТА М-Р ДОСТАНА СТАНКОВСКА-КАРАГОЗОСКА, КОЛЕКЦИОНЕРКА НА НАРОДНИ НОСИИ

На непресушниот извор на традицијата

Секој што сака да го промовира културното наследство тргнува од минатото преку денешницата за да остави белег во иднината, белег на едно време и можност да го сочува она што некогаш, денес и во иднина ќе го одбележи тоа време.

Старите носии ги сочувале автентичноста и колоритот, а со тоа и печатот на многугодишната традиција, нивната изработка како дел и од занаетчиството во Македонија, кое има вековна, успешна и богата традиција.

ЗУР „АРТИ КРАФТ“, финансиски потпомогнато од Министерството за економија на РМ отвори етноодаја во Скопје со производи изработени од членовите на здружението и предмети собрани од теренските активности со културни и етновредности на сите етнички заедници кои живеат во скопскиот регион, со што се овозможи и меѓукултурно запознава-

ње на членовите на етничките заедници.

Во етноодајата се најдоа и можеа да се видат производи од грнчари, иконописци, производи од бакар, железо, камен, дрво, опинчари, папучари, творби ткаени на разбој, изработка на украси од мониста и слично, а исто така беа изложени и стари предмети, стари слики, книги и друго. Како куриозитет можеа да се забележат и со восхит да се „отпоздрават“ народните носии стари над 100 години од скопскиот регион, од приватната колекција на пензионерката м-р Достана Станковска-Карагозоска, колекционерка на народни носии од Скопје. Оваа ентузијастка по професија е дипломирана економистка и судски вештак за економија, која беше носителка на изложбата на носии од Скопска Блатија и од Скопска Црна Гора.

Иако во животот работев една друга професија, раскажува Достана, навидум

едноставна во својот говор, а впрочем посебна во кажувањето за своето хоби, уште од моите најрани години ја негувам определбата за зачувување на нашата

традиција - продолжува Достана со гордост да кажува за нејзините далечни корени што потекнуваат од Галичник.

Време за стареење нема, со убаво

насмевка кажува Достана за нејзините ангажмани, за нејзината неизмерна љубов кон традицијата и неизмерното национално богатство, за собирањето и откривањето на уште некои нови елементи во нашето традиционално културно богатство. Секако тука се многуте средби и новите пријателства. Луѓето секогаш ми приобаат со неизмерна радост, но има и моменти кога истите емотивно се врзани за предметите и тешко се одделуваат од тие „парчиња“.

Како галичанка, со целото свое семејство на Петровден сме во Галичник, традиционално облечени во народната галичка носија, а мојата најголема радост е кога ги гледам сите мои три внуци дека се облечени во носите на нивните предци, за што оставам аманет да се продолжи чувањето на нашата културна традиција - нагласува Достана.

Севестија Цветковска Сотировска

РАЗГОВОР СО М-Р ДИМИТАР СМИЛЕСКИ ОД ЗП-ОХРИД И ДЕБРЦА

Книгите - постојан придружник

Тргна на Природно-математички факултет да студира Географија, но не стана професор. Неговиот животен пат го одведе во сферата на новинарството и публицистиката. Ова е како вовед во биографијата на м-р Димитар Смилески од Охрид, новинар, публицист, архивист и самостоен истражувач, автор на петнаесетина книги од кои поголемиот дел монографии за селски населби, автор на стотина радиорепортажи речиси за сите 57 села од Охридско, автор на десетина телевизиски емисии за постојни и исчезнати населби во охридскиот крај, а сега пензионер со постојано место на живеење - Охрид. Го сака овој град, ја проучува неговата историја, се восхитува на крајезерските убавини, но постојано во мислите му се родното село Оздолени и планинските предели на Дебрца и околината на Охрид, ја сака планината, па повремено скокнува дотаму за да добие инспирација да напише уште некоја книга во овие пензионерски денови.

Во 1967 година се запиша на Природно-математичкиот факултет во Скопје - група Географија и во 1971 година се стекна со звањето - дипломиран географ. Меѓутоа, случајот сакаше м-р Димитар Смилески да не ја продолжи својата кариера како професор, туку како новинар. Уште како апсолвент, во 1971 година се пријави на конкурсот за новинари што го распиша Радио Скопје, каде што, во силна конкуренција, беше примен на пробна работа во дневната редакција на Радиото, каде што остана 7 месеци. Неговиот работен век во новинарството продолжи во 1974 година, кога беше примен за новинар во Радио Охрид. Во оваа куќа, Димитар Смилески го помина најголемиот дел од својот работен век, најпрво како новинар, потоа како уредник и на крајот како директор на Центарот за печат и Радио Охрид и како главен и одговорен уредник на локалниот весник „Езерски глас“.

Покрај ова, беше главен и одговорен уредник на списанието „Далги“ кое го издаваше Центарот за печат и Радио Охрид. Во негово време беа издадени и неколку авторски книги, а во рамките на Радио Охрид постојеа младинска редакција и летна новинарска школа, од кои произлегоа неколку охридски новинари. Во 1991 година, Радио Охрид воспостави соработка со Радио Корча од Албанија, каде што за првпат беше воведена информативна емисија на македонски јазик на програмата на оваа радиостаница.

Во 1992 година, м-р Димитар Смилески беше назначен за директор на Историскиот архив во Охрид, каде што остана до 2001 година. Во 2001 година ја одбрани магистерската тема „Состојби и можности за развој на селскиот туризам во Дебрца“, при што се стекна со звање - магистер по туристички науки. Од 2013 година живее како пензионер во Охрид.

Во својата работна кариера, м-р Димитар Смилески значајно внимание посветил на истражувачката научна работа, а плод на неговото досегашно научно творештво се 15 книги и поголем број трудови поднесени на разни научни собири. Негов првенец, како самостоен научен труд, е монографијата за селото Велмеј, издадена во 1984 годи-

на, по повод културната манифестација „Да се знае - да се има“, а потоа се редат монографиите за селата: Белчишта, Велмеј, Љубаништа, Куратица, Долно Лакочереј, Ботун, Скрбатно (две изданија), Оздолени, Чифлик, Сошани, Пештани, Требеништа и Сирула. Моментално работи на монографија за селото Арбиново. Покрај овие, објавени се и следните трудови: „Словенска граматика на Григор Прличев“, „Родописот на Неловци“ (Оровник), „Злате учителот“, за угостителското училиште „Ванчо Питошески“ - Охрид (две изданија) и монографија за црквата „Св. Атанасиј“ во Белчишта.

Во изминатиот период, м-р Димитар Смилески се појавил на разни научни собири со свои трудови од областа на историјата, географијата и етнологијата, кои се објавени во посебни зборници.

М-р Димитар Смилески не мирува и во пензионерските денови, туку и натаму ја продолжува својата истражувачка работа за селските населби во охридскиот крај. Во неговата лична архива се наоѓаат доста ракописи, документи и други податоци за селските населби, кои ги средува и внесува во компјутерот кој е негов секојдневен придружник. Особен интерес покажува за исчезнатите населби во охридскиот регион. Негова замисла е да подготви книга за овие населби, врз основа на сонијата со кои располага, поткрепени со фотографии, како и една комплетна монографија за областа Дебрца.

Негово хоби се движењето во планина и собирањето лековити билки и печурки. Покрај книгите за историјата на македонскиот народ, го интересираат и астрономијата и археологијата. Активен е и како член на извршниот одбор на ЗП-Охрид и Дебрца и е еден од авторите на монографијата за ова здружение, издадена во 2016 година.

Крсте Спасески

ЗП-ДЕМИР ХИСАР

Драган варџијата

„Избери ја работата што ја сакаш и нема да мора да работиш ниту еден ден во животот“, Конфуциј

Варот е еден од најстарите и најраспространетите градителски материјали што со векови се употребувал како средство во градежништвото или за боене и дезинфекција на внатрешни и надворешни ѕидови. Во сите турбуленции во светот, било да се предизвикани од економски напредок, војни, елементарни непогоди, катастрофи, секогаш нешто се рушело, но и се градело, а во тој бизнис варот е неминовен материјал. Со варџиство најчесто се занимаваат луѓето во руралните средини богати со варовник и дрво, но денес, кога има се повеќе евити материјали и нови технологии кои се замена за варот, овој занает изумира. Еден од оние кои се уште со голема љубов и ентузијазам, но сега веќе повремено, се занимава со оваа работа е 73-годишниот демирхисарски пензионер Драган Јанкуловски, кој потекнува од планинското село Зашле. Драган цели 30 години се занимава со варџиство, но како дополнителна дејност, бидејќи дел од работниот век го поминал како просветен работник во с. Пуста Река и во Бучин, каде што работел 11 години, а потоа до пензионирањето во подрачното одделение на Министерството за одбрана. Богатството со варовник и недоистигот од обработлива земја ги мотивираа жителите на многу горнодемирхисарски села да се занимаваат со производство на вар.

- Овој крден минерал, лесно растворлив во вода, настанува со процес на печење на варовникот на температура од околу 1.300 целзиусови степени, во специјално направени печки т.н. варници. Традиционалното варџиство е физички тежок занает кој не може да се работи индивидуално и бара помош од повеќе луѓе. Најубавата суровина за производство на вар ја набавувам во месноста Јабел кај Суво Поле и во Краста кај Зашле - вели Јанкуловски.

За секоја просечна варница од која се добиваат 5 тони негасена вар е потребно да се извадат околу 8 тони камења-варовник, истиот да се искрши на помали парчиња, да се транс-

портира до варницата и да се обезбедат 15 метри огревно суво дрво. Откако сето тоа ќе се нареди во печката за топење на варовникот, се пали оган кој треба постојано да гори 40 часа, затоа што ако само накратко огнот се изгаси, целата работа пропаѓа. Потоа следува вадење на варот и негово чување или гасење, кое се изведува така што парчињата вар се ставаат во големи базени со ладна вода каде што варот врне т.е. се топи на температура од 150 степени и од тврда агрегатна состојба се претвора во течна. Се чека да се излади и се пакува во најлонски кеси од по 20 кг. На овие простори, кога се уште имаше народ, добро се живееше од производството на вар. Сега варниците пополека ги гасне некое друго време, а оние од стариот ков како мене се уште палат понекоја и нешто ситно заработуваат. Има уште неколку варници во Зашле и во Брезово, а по две има во Доленци и во Сопотница. Во 80-тите години на минатиот век имало околу 40 варници, а секој ден гореле по 20. Покрај патот од Доленци за Зашле имало по 100 луѓе. Некои купувале вар, некои правеле, некои истоварале дрво и камен. Тоа одело како на лента. А денес сето тоа е историја. Сега во градежништвото се појавија многу нови материјали, но ниеден од нив не може да ја замени гасената вар. Варосаните ѕидови „дишат“. Варот е одлично средство за дезинфекција на местата каде што се чува добиток и живина, за дезинфекција на водата во бунарите, за заштита на овошките од инсекти и од глодачи.

Од овој бизнис многумина се откажаа поради претходно споменатите причини, но и заради ниската откупна цена на негасената вар - раскажува и се сеќава Јанкуловски на убавите времиња.

И варџијата Христо од Зашле, колега на Драган, оваа пролет ќе ја запали варницата и ќе проба да заработи плус некој денар. И тој со носталгија раскажува за минатите времиња и за квалитетот на варот.

- Што се однесува до квалитетот, нема поубава вар од оваа. Тоа мајсторите добро го знаат. Би сакал оваа работа повторно да тргне, бидејќи од неа може да се заработи. Од ова живеаме, храневме фамилии - вели Христо. На заминување од Зашле, двајцата варџици порачуваат: Сите оние кои сакаат да живеат со здрави и чисти еколошки материјали - да употребуваат вар!

Зоран Стевановски

ЗП-ПРИЛЕП

Промоција на книгата „УБК одблизу“ од Љубен Конески

Неодамна во градската библиотека „Борка Талески“ во Прилеп, доктор Цане Мојаноски, професор на Факултетот за безбедност во Скопје, промовираше една мошне актуелна и за сегашни услови „модерна книга“ од пензионерот Љубен Конески. Станува збор за книгата „УБК одблизу“ од автор кој пред пензионирањето беше висок припадник на Службата за безбедност во времето на СФРЈ и во периодот на самостојна Македонија. Тој преку една литературна форма го претставува периодот од животот поминат во редовите на оваа често табуистичка професија.

Првпат во оваа книга пишува за најавите за воен удар во предвечерието на независноста на Македонија, потоа за сопирањето на еден конвој на ЈНА и можните инциденти. Конески исто така се осврнува и на ретките детали од истрагата за атентатот на првиот претседател на самостојна Македонија, Киро Глигоров, како и за лозунгот што беше најстрого чувана службена тајна за смртта на Јосип Броз-Тито. Особено интересно е видувањето за (не)мешањето на УБК на приватниот помен по повод 25 години од смртта на Методија Андонов-Ченто. Конески исто така пишува и за активностите на странските служби преку пласманот на капитал во стопанскиот живот во Македонија.

Книгата одблизу е по многу нешта специфична, таа е изворен приказ на времето, процесите, настаните и личностите. Таа е ризница на информации што авторот со мајсторството на продлабочената анализа на сложените општествени, политички и безбедносни карактеристики на случувања ги анализира. Тоа се констатации, оценки и заклучоци и се раскажани детали кои се во функција - истакна Мојаноски во сво-

ето обраќање на промоцијата на „УБК одблизу“.

Конески е осум години пензионер и по поминати многу години во Службата за безбедност собра храброст, сила и волја материјалот што веќе четири години бил во посебен фајл во неговиот компјутер да види „бело видело“. Конески е роден во Прилеп во 1954 година. Дипломирал на Факултетот за политички науки во Белград на катедрата за дипломатија и меѓународни односи. Една година по дипломирањето се вработува во тогашното МВР во Службата за државна безбедност, каде што извршува повеќе задачи од аналитичката и оперативната дејност. Издавач на книгата е „Антолог“ од Скопје.

Ова е мое прво, дебитантско дело, не ми беше лесно да се осмелам да проговорам јавно за многу нешта кои, сепак, во свое време беа „тајни работи“ - истакна авторот Љубен Конески.

К. Ристески